

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2520 ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา สำหรับอุดมศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนา ความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้าง สุรรคกำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงเพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อสามารถดำเนินชีวิต อันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ¹ ส่วนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ สถานศึกษามีเสรีภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการ โดยไม่ขัดต่อนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ทั้งนี้ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐ ตามวิธีการที่กฎหมาย กำหนด²

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติและการจัดการศึกษาดังกล่าว สถาบัน อุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงต้องวางนโยบายการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะนโยบายด้านการ ผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามที่ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ และในการที่นิสิตนักศึกษาจะ

¹ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520." (กรุงเทพมหานคร : ศรีเมือง, 2520), หน้า 16.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

ประสบผลสำเร็จทางการศึกษาและพัฒนาการต่าง ๆ ใดนั้น สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย
 ย่อมมีอิทธิพลอยู่มาก ในต่างประเทศจึงได้มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย
 อย่างกว้างขวาง เนื่องจากความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยช่วยทำให้นักอุดมศึกษา
 เข้าใจธรรมชาติของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การบรรยาย แยกประเภท
 และการเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล อีกทั้งใช้เป็นข้อมูล
 สำคัญเพื่อการวางแผนพัฒนาให้มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมเหมาะสม เอื้ออำนวยต่อสัมฤทธิ์
 ผลของมวลสมาชิก และเพื่อการแนะแนวการศึกษาให้นักศึกษาได้อีกด้วย¹

การศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย
 จึงน่าจะมีการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในทรรศนะของนิสิต ว่ามีลักษณะอย่างไร
 ผู้วิจัยจึง เลือกรทำการสำรวจสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากผู้วิจัยกำลัง
 ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้ และมูลเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 14 คณะ² นอกจากนี้
 ยังมีบัณฑิตวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งทำการสอนวิชาในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง
 ปริญญาโท ปริญญาเอก และสาขาวิชาเสริมหรือประกอบวิชาที่ผลิตบัณฑิตอีกหลายสาขา
 จึงว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์ มีบริเวณกว้างขวางเหมาะใน
 การศึกษาสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ทราบทรรศนะของนิสิตที่มีต่อมหาวิทยาลัย
 อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร เป็นข้อสังเกตในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย ให้
 เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อที่จะจัดดำเนินการให้มหาวิทยาลัยมี
 สภาพแวดล้อมไปสู่ทิศทางที่เหมาะสม เกิดประโยชน์แก่นิสิตและมวลสมาชิกให้มากที่สุด

¹ วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, "วิธีประเมินสภาพ
 สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย," วารสารครุศาสตร์ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2519) : 21.

² รายละเอียดอยู่ในหน้า 4.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทรรณะของนิสิต
 2. เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทรรณะของนิสิตต่างคณะ
 3. เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทรรณะของนิสิตต่างระดับชั้น
- นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์ชั้นรอง ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการควบคุมตัวแปรเกิน คือ
4. เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทรรณะของนิสิตที่อยู่หอพักของมหาวิทยาลัย และนิสิตที่ไม่ได้อยู่หอพักของมหาวิทยาลัย
 5. เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทรรณะของนิสิตชายและนิสิตหญิง
 6. เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทรรณะของนิสิตที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในต่างจังหวัด และนิสิตที่สำเร็จการศึกษาชั้นศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึง สภาพแวดล้อมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนภูมิหลังต่าง ๆ ของนิสิต โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ทุกคน ทุกชั้นปี ในภาคปลายปีการศึกษา 2521
2. ศึกษาสภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีคณะต่าง ๆ 14 คณะ ชั้นปีในระดับปริญญาตรี เป็นตัวแปรอิสระ คณะนั้นสภาพแวดล้อมในองค์ประกอบแต่ละด้านและโดยส่วนรวมเป็นตัวแปรตาม ควบคุมตัวแปรเกิน คือ ลักษณะที่อยู่อาศัย เพศ จังหวัดที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยนำมาเป็นตัวประกอบในการวิจัย ส่วนตัวแปรอื่น ๆ เช่น อายุฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ประสบการณ์ และตัวการอื่น ๆ ~~ที่อาจมีผลต่อตัวแปรตาม ควบคุม~~ โดยการสุ่ม (Randomization)

3. จะวัดสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยด้วยแบบสำรวจที่อรุณพ คุณพันธ์ สร้างขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ใช่เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างอื่น ฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากที่มีในแบบสำรวจดังกล่าว จะไม่นำมาพิจารณาในการวิจัยครั้งนี้

4. มีเนื้อเรื่องครอบคลุม ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามดังต่อไปนี้

4.1 คณะและจำนวนชั้นปี ในระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1.1 หลักสูตร 4 ปี ได้แก่ คณะอักษรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะวิทยาศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และแผนกเทคนิคการแพทย์ คณะแพทยศาสตร์

4.1.2 หลักสูตร 5 ปี ได้แก่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์

4.1.3 หลักสูตร 6 ปี ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ (ยกเว้นแผนกเทคนิคการแพทย์) คณะสัตวแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์

4.2 ลักษณะที่อยู่อาศัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ นิสิตที่อยู่หอพักของมหาวิทยาลัย และนิสิตที่ไม่ได้อยู่หอพักมหาวิทยาลัย

4.3 จังหวัดที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือสำเร็จจากโรงเรียนในต่างจังหวัด และสำเร็จจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

4.4 แบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยนี้ วัดสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย 5 ด้าน¹ คือ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความประทับใจมหาวิทยาลัย บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน บรรยากาศในการบริหาร และอาคารสถานที่

¹ อรุณพ คุณพันธ์, "การสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตแผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 3.

สมมติฐานของการวิจัย

จากผลการวิจัยของควิก¹ (Van Dyke Quick) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยมีสถิติในปีในการรับรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โคซอคนพบ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้น ที่อยู่อาศัย และระดับคะแนนต่างกัน รับรู้สภาพแวดล้อมวิทยาลัยมีสถิติปีแตกต่างกัน ยกเว้นในมาตรการการรู้ของมาตราสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย (The College and University Environment Scale or CUES) และผลพลอยได้จากการหาค่าความเที่ยงของแบบสำรวจจำแนกมหาวิทยาลัยไทย ของ อรรถพร คุณพันธ์ พบว่า สภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำนวณอาคารสถานที่ที่มีลักษณะเด่นที่สุด คำนวณความสัมพันธ์กับเพื่อนคอยที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงอาศัยผลการวิจัยดังกล่าว เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำนวณอาคารสถานที่ที่เด่นที่สุด และ คำนวณความสัมพันธ์กับเพื่อนคอยที่สุด
2. สภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทรรศนะ ของนิสิตต่างคณะแตกต่างกัน
3. สภาพแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทรรศนะ ของนิสิตต่างระดับชั้นแตกต่างกัน

กัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่า

1. สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย เป็นตัวแปรที่เปลี่ยนไปได้ และสามารถสร้างเครื่องมือวัดได้
2. กลุ่มตัวอย่างประชากร ทอบแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย ด้วยความเข้าใจ และตรงกับสภาพความเป็นจริง

¹ คุรายละเอียดในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้อาจจะเกิดความคลาดเคลื่อน เนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใกล้เคียงกับระยะเวลาสอบไลของนิสิต อาจทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการสอบ จึงไม่ตั้งใจตอบเท่าที่ควร แต่ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงความสำคัญในการตอบแบบสำรวจของนิสิต จึงคาดว่า เกิดความคลาดเคลื่อนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงอย่างเดียว อาจทำข้อสรุปผลการวิจัยคลาดเคลื่อนได้บ้าง

3. ผู้วิจัยได้ควบคุมตัวแปรเกินบางตัว คือ ลักษณะที่อยู่อาศัย เพศ จังหวัดที่ **สำเร็จ** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ควบคุมการนำเข้ามาเป็นตัวประกอบในการวิจัย ส่วนตัวแปรเกินอื่นๆ เช่น อายุ เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ประสบการณ์ และตัวแปรอื่นที่อาจจะมีผลต่อตัวแปรตาม ใช้วิธีควบคุมด้วยการสุ่ม ซึ่งอาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้ตามสมควร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้และความประทับใจของนิสิต นักศึกษาที่มีต่อลักษณะต่างๆของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัย ซึ่งลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ การบริหาร บรรยากาศในการเรียนการสอน และพฤติกรรมเกี่ยวกับเพื่อน ซึ่งสามารถจะตรวจสอบได้จากการสังเกตโดยตรง

นิสิต	หมายถึง นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระดับ ปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาค ปลาย ปีการศึกษา 2521
แบบสำรวจ	หมายถึง แบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยไทย ซึ่ง อรรถพ คุณพันธ์ สร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2521

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย